

Аннотация

Статья представляет собой попытку историографического анализа проблемы диахронических универсалий, отраженной в мировой лингвистике. Сделаны выводы о том, что история изучения диахронических универсалий достаточно солидна и имеет своей основой взгляды А. Шлейхера.

Ключевые слова: языковые универсалии, диахронические универсалии, универсология.

Summary

The article is an attempt of historiographical research of diachronic universals, which are described in world linguistics. The conclusion that the investigation of diachronic universals is rather serious and based on A. Schleicher's views is made.

Keywords: linguistic universals, diachronic universals, linguistics of universals.

УДК 811.161.2

Павлик Н.В.,
кандидат філологічних наук,
Бердянський державний
педагогічний університет

ЛИСТУВАННЯ ТРОХИМА ЗІНЬКІВСЬКОГО З БОРИСОМ ГРІНЧЕНКОМ: КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНИЙ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛЬОВИЙ АСПЕКТ

Трохим Зіньківський належить до знакових постатей літературно-суспільного життя України другої половини ХІХ століття. Анатолій Погрібний називає письменника “духовним провідником – маяком, дороговказом, прикладом – ледь не для всієї тогочасної молоді літературно-громадської генерації, принаймі на Наддніпрянщині” [1, 5]. В останні роки творчість Трохима Зіньківського стала об'єктом ґрунтовного наукового вивчення. На сьогодні відома літературознавча розвідка Любові Костенко, у якій здійснено комплексне дослідження творчості Трохима Зіньківського у контексті літературно-мистецького і суспільно-політичного процесу, зокрема проаналізовано публіцистику, художні твори, літературознавчі праці, охарактеризовано образно-тропеїчну систему [2]. Вивченню мовної практики письменника присвячено наукову роботу Галини Школи. Дослідниця виявила загальні тенденції мовнореформаторської діяльності Зіньківського з погляду творення літературних норм української мови другої половини ХІХ століття, простежила відображення правописних систем української мови, а також лексичних норм у його художніх та публіцистичних працях [3]. Ваговим внеском у дослідження творчого доробку письменника стало наукове видання, у якому опубліковано листування Трохима Зіньківського з Борисом Грінченком, уперше подано архівні матеріали про життя і літературну діяльність обох митців, вступні статті, коментарі, додатки тощо [1]. Підготував та упорядкував матеріал відомий літературознавець, дослідник творчості Зіньківського Сидір Кіраль. Тому спроба аналізу епістолярної спадщини двох письменників з комунікативно-прагматичних та лінгвостилістичних позицій видається досить актуальною. Для опису обрано листування Трохима Зіньківського з Борисом Грінченком, що охоплює 1885–1891 р.р.

Мета статті – охарактеризувати епістолярні тексти з семантичної та прагматичної позицій, з'ясувати їх спроможність здійснювати комунікативну функцію у специфічному соціальному та предметному контексті.

Листування Трохима Зіньківського з Борисом Грінченком належить до приватного епістолярію. Приватне листування виражає міжособистісну комунікацію двох партнерів і характеризується тематичною різноплановістю, наявністю описово-інформуючого висловлення, регулярністю та стабільністю спілкування. Проте авторами проаналізованих епістолярних текстів є високоосвічені представники певного соціального прошарку, зокрема письменники та громадські діячі, тому основну частину цих листів становлять переважно наукові міркування та висловлення, що містять критичну оцінку літературних творів, наукові відомості з питань українознавства, мовознавства, літературознавства тощо. Сидір Кіраль з цього приводу зазначає, що “листи Зіньківського багаті на перші і часом єдині в своєму роді поцінування загальноновизнаних письменників – І. Котляревського, Т. Шевченка, Г. Квітки-Основ'яненка, Панаса Мирного, О. Кониського і на “відкриття” талантів, яким невдовзі судилося стати великими: Леся Українка, Грінченко та ін.” [1, 25]. Досить часто такі наукові міркування супроводжуються вираженням власних почуттів, коментарями, думками, ставленням адресанта до повідомлюваного.

Комунікативні умови, що супроводжують написання листа, базуються на сукупності таких компонентів, як психологічний стан та настрої дописувача, враження від отриманого повідомлення, обставини, в яких пишеться відповідь тощо. Фактор адресанта у процесі епістолярної комунікації відіграє неабияку роль, адже авторами, як і реципієнтами, аналізованого епістолярію виступають високоосвічені особи, що беруть активну участь у суспільному та літературному житті своєї країни. Аналізуючи фактор адресанта, необхідно врахувати його соціальний статус, комунікативну компетенцію та ступінь знайомства з епістолярним співрозмовником. Ступінь знайомства між комунікативними особистостями регулює зміст та тональність спілкування. Епістолярію двох письменників властивий дружній тон, це листування спрямоване на підтримку і збереження постійного контакту.

Листи Трохима Зіньківського та Бориса Грінченка відзначаються високою культурою мовлення (хоча в текстах досить часто зустрічаються просторічні елементи, що зближує листи з розмовним мовленням), вміння чітко й точно формулювати думку, привертати увагу до проблеми, вибудовувати комунікативну інтенцію за допомогою ефективного відбору мовних засобів, встановлювати контакт з уявним співрозмовником, наприклад: *“Я хочу сказати декілька слів про те, як я дивлюсь на твої, **друже**, роботи: **думаю, що проміж нас мусить бути повна правда**. Так ось. В працях твоїх (переклади, казка, байки) я не бачу таланту, не бачу того, що дає чоловікові змогу одним словом, виразом намалювати виразну, вибитну картину; але за те я бачу в їх **розумного (насамперед) і кебітного** чоловіка. Ці дві твої властивості дають тобі, **на мій погляд**, змогу не тільки писати, але навіть і користь робити своїми творами... Отож з цього погляду я*

кликав би кожного розумного і кебітного чоловіка до літературної праці, а найпершого тебе яко чоловіка до того ще й **освіченого**. Такий мій погляд на твої праці, і **я від щирого серця бажаю**, щоб їх з'явилося якомога більше” [1, 92]. Уривок з листа Бориса Грінченка засвідчує вдале використання мовних засобів, зокрема висловів мовного етикету, вставних конструкцій, прикметників, які допомагають встановити безпосередній контакт з адресатом і регулюють стосунки між респондентами, створюють атмосферу коректності, пом'якшують тон висловлення.

Ступінь знайомства між письменниками і характер їх відносин зумовлює наявність у листах розповідей про побутові справи, стан здоров'я, враження від повідомлюваного тощо: “Я зостався в Петербурзі і не поїду вже, бо й літо кінчиться. Погано себе почуваю – нудьга, гризота, і втіхи нізвідки ніякої; мені тільки шкода, що я дочки більше не бачив, а вже їй більш ½ року, а жінки я й не хочу бачити і не позволю їй приїхати до мене – се моя покута й кара, більш нічого... Я довго не хотів тобі писати про своє щастя, а тепер пишу, бо ти допитуєшся все, чого ми живемо різно. Інакше я й не хочу жити і хотів би ніколи навіть не бачитись – мене нітрошки не лякає те, що нас зв'язано перед вітарем і таке інше. Я чхаю й на се і не перед чим не відступлюся: а моя жінка помилялася дуже, вона думала, що жінка може не вважати на чоловіка тільки тому, що вона жінка, а се для мене одна дурниця, і різними сантиментами та забобонами мене не обійдеш” [1, 158]; “Учора, на Святий вечір, я був у земляків, так що і тут, на далекій півночі, випало провести вечір по нашому українському звичаю: я тільки розніс їх, що сіна під кутю та узвар не підложили...” [1, 124]. Такі конструкції повідомлюваного характеру свідчать про неформальний рівень спілкування між комунікантами.

Композиційна будова досліджуваних епістолярних текстів відповідає традиційним вимогам жанру, тобто це цільнооформлена комунікативна одиниця, орієнтована на конкретного адресата з усталеними стандартизованими частинами початку і кінця. Досить часто в них зустрічаються конструкції, пов'язані з процесом листування, в яких зазначається підтвердження про отримання листа або ж вибачення щодо затримки з відповіддю, наприклад: “Дорогий, коханий друже Трохиме, **нарешті я таки одержав твого листа з Харкова і маю тепер змогу одмовити тобі** на все, про віщо ти пишеш” [1, 91]; “Чи ти забув за мене, **чи не одержав мого листа, що я вже давненько тобі послав**, здається, ще в кінці вересня” [1, 111]. Такі конструкції спрямовані також на збереження постійного контакту між комунікативними партнерами.

Специфіка письменницького епістолярію, його композиційні та стильові особливості передбачають широке використання функціонально-стильових засобів синтаксичного, морфологічного та лексичного рівнів. Так, проаналізовані епістолярні тексти позначені різноманітністю синтаксичних конструкцій. Логічна впорядкованість тексту забезпечується структурою речень. Перевага надається складносурядним та складнопідрядним, що відтворюють усю складність людського мислення або ситуацію спілкування, наприклад: “Ти кажеш, **що Щоголев там видає**

свої вірші, **що** громаді здається, **що** автор хоче знарошне, **щоб** дорожча була його книжка. Я сам Щоголева не знаю, **але** люде, котрі знають його добре, так-таки просто і кажуть, **що** він саме це і мав на увазі, видаючи свій перший збірник” [1, 41] – підрядний та сурядний зв'язок.

У реченнях широко вживаються вставлені й відокремлені сполуки, в яких міститься додаткове повідомлення, роз'яснення, коментар, що уточнює чи конкретизує зміст послання, наприклад: “**По моїй думці**, він непоганий, і мені дуже подобається, але в єму єсть вада: ти багато (**для такої маленької п'єски**) кинув неперекладених слів” [1, 46]; “Коли там тепер не помиряться (**на що надії невеликі**), то на весну можна, **напевне**, сливе, чекати великої війни” [1, 166].

Серед простих речень найчастіше використовуються конструкції, які містять додаткову інформацію, наприклад: “І наче в відповідь Вам за милий дарунок я лагодюсь до вас навідатись” [1, 57]; “Отже, на превеликий мій жаль, нічого путящого я тобі не скажу” [1, 56]. Окрему групу становлять односкладні конструкції, що вирізняються високою акцентною та значеннєвою концентрацією і впливом розмовного мовлення, або вживаються для передачі прагматичних настанов, наприклад: “Вийшла в Києві “Кайдешава сім'я” [1, 62]; “Хотів тобі догодити, не давши книжці пропасти” [1, 69]; “Посилатиму тобі листи заказом” [1, 40].

У структурі аналізованих епістолярних текстів особливе функціональне навантаження припадає на прямі питальні конструкції, що традиційно виконують роль одного із засобів отримання необхідної інформації, сприяють вирішенню конкретних прагматичних завдань, акцентують увагу на предметі мовлення. Граматично питальні речення у листах оформлюються питальними частками **чи**, **хіба** або питальними займенниками та прислівниками **що**, **як**, **чому** (**чом**), наприклад: “**Чи** скінчив же ти свою таємничу працю і **чи** можна сподіватися, що ти хоч “півстілечки” скажеш про неї” [1, 151]; “**Що** таке твоя стаття про національне питання у Росії?... **Чому** реферата про Шевченка не хочеш послати до “Зорі”?” [1, 156], які стоять на початку речення, та за допомогою порядку слів: “**Читає** ти “Складку”? **Помітив** там переклад “Іліади”?” [1, 81]. Предикативний член, як правило, виражається формою дійсного способу дієслова, рідше – умовним способом, інфінітивом тощо, наприклад: “**Що пишуть** у часописах про наші справи?” [1, 81]; “Про твої рукописи нема ніякої чутки, я не знаю, **чи** не треба **написати** в ті шановні цензури “чемненьке” запитання?” [1, 125]; “**Чи не купив би** ти мені та **чи не вислав би** мені їх?” [1, 171]. Прямі питальні речення в таких випадках виступають основними засобами вираження питання, не містять якого-небудь підтексту, факультативних елементів.

Іноді питальні речення виконують контактоутворюючу функцію, тобто сприяють продовженню спілкування, стимулюючи лист-відповідь: “**Що ти тепер пороблюєш, друже? Чому ти не пишеш?**” [1, 41].

Характерним структурним елементом досліджуваного епістолярію є імперативні форми, морфологічним засобом вираження яких виступають дієслова наказового способу, інфінітиви, лексеми зі значенням прохання, наприклад:

“Прочитай добре, **зауваж** усі помилки лексичні, стилістичні, логічні і психологічні – і **пришли** їх твоєму “співробітникові” на лану “байкописьництва”, а також, з їми укупі, і свій загальний погляд на це верзякання” [1, 97]; **“Прошу** тебе **написати** мені, – бо коли довго від тебе не маю листа, то мені здається щось недоброго” [1, 111]. Найпоширенішими є конструкції, у яких наявні прохання, вимога, дозвіл, порада тощо: **“Так ось я й прошю** тебе, друже, якщо треба буде тобі що послати мені, то **посилай** під бандероллю: **хай** собі вільно **дивляться і не тягають** мене **одержувати**, бо мені це не зовсім до смаку” [1, 87]; **“Але ж і сердься**, та не дуже: увесь цей останній час для мене пішов на їздіння то туди, то сюди” [1, 73]; **“Зверни** увагу на повторення, невірні епітети і непоетичні вірші, котрих таки багатенько” [1, 141]. Такі форми використовуються авторами у функції одного із способів впливу на реципієнта, тобто змушують його вдаватися до адекватних дій, задовольняти прохання, побажання тощо.

Типовим для листів обох письменників є вживання займенників, зокрема особових і присвійних. Сполучення таких займенників з різними дієсловами говоріння і писання надає текстам ознак діалогічності, створює присутність образу адресата, виражає певне уявлення про нього, наприклад: **“Мені** невесело читати такі **твої** листи, в котрих **ти** нічого про себе не кажеш” [1, 151]; **“Чом** се так довго **твої** листи мандрують до **мене**, а **мої** до **тебе**?” [1, 143].

Лексичне наповнення аналізованих листів має свої специфічні особливості. Насамперед це використання наукової та професійної лексики, безпосередньо пов'язаної з характером письменницької чи мовознавчої діяльності комунікантів. Необхідно наголосити, що листи насичені спеціальною літературознавчою та лінгвістичною термінологією, наприклад: **“росіянізми**”, **“вірш**”, **“байка**” [1, 117]; **“помилки лексичні, стилістичні**” [1, 97]; **“нова українська література**”, **“цензура**” [1, 90]; **“синтаксис**” [1, 123]; **“українська драма**” [1, 83]; **“сонети**”, **“епітет**” [1, 141]; **“фонетика**” [1, 200]; **“казка**”, **“оповідання**”, **“етнографічні матеріали**” [1, 152]; **“жанр**”, **“приймєнник**” [1, 166]; **“белетристика**”, **“Грамматика Огоновського**” [1, 174]; **“макаронічна бурсацька драма**” [1, 172] тощо. У проаналізованих листах термінологічна лексика виконує свою традиційну функцію, тобто забезпечує точність у передачі певних наукових явищ, створює ефект достовірності й конкретності.

Крім термінології, широко представлена лексика на позначення суспільно-політичних відносин між людьми, загальновідомих понять зі сфери культури та мистецтва, наприклад: **“інтелігенція**”, **“політичний осередок**”, **“військова конвенція**”, **“політика**” [1, 166]; **“конституційна монархія**”, **“державне право**” [1, 172]; **“театр**”, **“драматург**”, **“українська драма**”, **“загальноєвропейська**”, **“артист**”, **“постановка**”, **“трупа**” [1, 83] тощо.

У листах уживаються також слова з абстрактним значенням, що означають назви процесів, властивостей, дій та ознак, рідше – почуттів, вражень тощо, наприклад: **“міркування**”, **“переконання**” [1, 200]; **“лютість**”, **“мука**” [1, 201]; **“надія**” [1, 205]; **“хитрощі**” [1, 209]; **“ідеалізація**” [1, 144]; **“хотіння**” [1, 70]; **“поривання**” [1, 72].

Високою частотністю використання позначені також слова, що описують

фізичний і психічний стан людини, лексеми на позначення понять спорідненості й свояцтва, повсякденних стосунків між людьми тощо, наприклад: “страшенно простудився”, “заслаб”, “моральні удари” [1, 201]; “... по-дурному в запал зайшов, і собі запалився, розсердився...” [1, 209]; “дочка і жінка” [1, 210]; “душевний спокій”, “почуваю себе, як на ножах” [1, 64]; “одружуватися” [1, 66]; “брат” [1, 74] тощо. Таким чином, можна зробити висновок, що основу лексичного рівня аналізованих листів складають загальноживані слова і вирази.

Необхідно зауважити, що листування Трохима Зіньківського з Борисом Грінченком відзначається надзвичайною емоційною насиченістю, яка полягає у відображенні почуттів і переживань дописувачів, ставленні до змісту листа, до самого реципієнта, характеру їхніх стосунків тощо. З цією метою в епістолярних текстах письменниками використовуються такі засоби, як експресиви, слова, вжиті у переносному значенні, метафори, порівняння, розмовно-провторічні елементи і навіть вигуки, наприклад: “Ваші рецензії мене, по правді, **осатанили**, і в мене так і **сверблять руки зле і єхидно осміяти** сю дивовижну трійцю: “поезії” В.Самійленка і дві до їх рецензії, бо се **нестерпуча** річ – ставити на н’єдестал таке **вбожество** мислі і барви поетичної, таку **ходульну, кострубату, вишукану й мертвецьки бліду мову, шатковану, по-просту, капусту**” [1, 203]; “Нема охоти більше писати – вже побалакаємо про що треба, **хоч я й хриплю, як старий собака**” [1, 210]; “Так **паскудно на душі**, що їй-бо не хочеться й казати” [1, 71]; “Так ось ти, коханий друже, таки **переліз до Києва. Як би я бажав туди доскочити! Та ба!**” [1, 54].

Важливим композиційним елементом аналізованого епістолярію є звертання та привітання. Вибір відповідних засобів залежить як від мовленнєвої компетенції авторів листів, знання мовних законів, так і етичної та естетичної свідомості комунікантів тощо. У листах звертання виконують апелятивну і водночас експресивну функції. Структура стандартизованих формул звертань зумовлюється комунікативною специфікою листа і залежно від характеру міжособистісних стосунків вирізняється дружнім, шанобливим тоном, наприклад: “Дорогий і коханий друже Трохиме!” [1, 48]; “Вибач, голубе, що я досі не дав ніякої звістки” [1, 49]; “Мій друже коханий!” [1, 111]; “Загаявсь я з листом, коханий і єдиний мій друже щирий!” [1, 189]; “Мій голубе милий, ти мене сподіваєшся...” [1, 197] тощо. Як бачимо, звертання образно виражені, індивідуалізовані, оцінні.

Проаналізовані листи насичені формулами мовного етикету. Найчастіше адресантами використовуються вибачення та поздоровлення, вербальними засобами вираження яких є традиційні для українського етикету вислови: “З Новим роком! Дай, Боже, щоб не був він такий лютий, як минулий. А поки бувай здоров. Цілуємо тебе гуртом!” [1, 187]; “Вибач, голубе, що я досі не дав ніякої звістки. Бо, як кажуть, ніколи було і вгору глянути” [1, 49].

У листах зафіксовано також такі формули мовного етикету, як компліменти на адресу співрозмовника, визнання чи захоплення його діяльністю, наприклад: “Я радію з кожної звістки про твою щирі діяльність. Я вірю, що в історії

відродження рідного краю з морального занепаду твоє ймення згадається з великою повагою й шанобою, бо певний, що ти з тих, котрі уміють, не збочивши, йти до однієї святої мети. Ти вже йдеш, і кожне твоє діло примушує мене радіти і як друга твого, і як товариша в праці, котра для мене складає все моє життя. Я певний, що ти пройдеши далеко, бо маєш силу” [1, 160]. На мовному рівні типовими засобами вираження стандартизованих формул побажань, вибачення, вдячності в досліджуваних листах виступають дієслова типу *бажаю, вибач, прости* тощо, експресиви, прислів'я, окличні речення тощо.

Отже, проаналізований епістолярій характеризується використанням цілого комплексу одиниць синтаксичного, морфологічного та лексичного мовних рівнів. Ми дійшли висновку, що застосування засобів стилістичного вираження залежить від призначення епістолярної комунікації, змістового наповнення листа, мовної компетенції адресанта й адресата, особливостей їх взаємин, манери висловлюватися тощо.

Література

1. “...Віддати зумієм себе Україні” : Листування Трохима Зіньківського з Борисом Грінченком : [вступ. ст., археограф. передм., упоряд., комент., приміт., підгот. текстів, покажчики, додатки, добір ілюстр. матеріалу С. С. Кіраля] / Сидір Кіраль. – Київ, Нью-Йорк, 2004. – 520 с.
2. Костецька Л. О. Творчість Трохима Зіньківського в контексті літературного процесу 80-х – початку 90-х років XIX ст. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.01 “Українська література” / Л. О. Костенко. – Запоріжжя, 1998. – 17 с.
3. Школа Г. М. Мовна творчість Трохима Зіньківського в контексті творення літературних норм української мови другої половини XIX століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова” / Г. М. Школа. – Луганськ, 2007. – 20 с.

Анотація

У статті аналізується комунікативно-прагматичний та функціонально-стилістичний аспекти епістолярію українських письменників Трохима Зіньківського та Бориса Грінченка. Авторка акцентує увагу на особливостях побудови епістолярного тексту у конкретній соціокомунікативній ситуації та специфічних засобах вираження граматичного та лексичного мовних рівнів.

Ключові слова: епістолярний текст, лист, епістолярна комунікація, комунікативно-прагматичний аспект, функціонально-стильові засоби.

Аннотация

Статья посвящена исследованию коммуникативно-прагматического и функционально-стилистического аспектов эпистолярного наследия украинских писателей Трофима Зиньковского и Бориса Гринченко. В научной работе внимание сосредоточено на особенностях построения эпистолярного текста в конкретной социокоммуникативной ситуации и специфических средствах выражения грамматического и лексического языковых уровней.

Ключевые слова: эпистолярный текст, письмо, эпистолярная коммуникация, коммуникативно-прагматический аспект, функционально-стилистические средства.

Summary

The article is devoted to the communicative-pragmatic and functional-stylistic aspects of epistolary works of Ukrainian writers – Trofim Zinkovskiy and Boris Grinchenko. Peculiarities of the

epistolary text in the certain social-communicative situation and specific means of expressing syntactical, morphological and lexical language levels are focused by the author.

Keywords: epistolary text, letter, epistolary communication, communicative-pragmatic aspect, functional-stylistic means.

УДК 811.161.2'344

Сеньків С.С.,
кандидат філологічних наук,
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені І.Я. Франка

МОДЕЛІ ІНТЕРВОКАЛЬНИХ ДИСТРИБУТИВНИХ СТРУКТУР СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Для встановлення закономірностей сполучуваності приголосних фонем послуговуються апаратом лінгвістичного моделювання. Значення лінгвістичних моделей і полягає в тому, що “вони допомагають виявляти закономірності в мові, встановлювати взаємозв'язки і взаємозалежності між мовними фактами” [3, 39]. Моделювання набуло широкого застосування в сучасній лінгвістиці, зокрема в фонології. Як зазначає В.В. Коптілов, “під моделлю в лінгвістиці розуміють не лише математичну систему – аналог мови або її частини, але й деяку типову конструкцію, яка є зразком для утворення речень або словосполучень (у синтаксисі), зразком для утворення слів (у морфології) тощо” [3, 40]. В.С. Перебийніс пише, що „при моделюванні певного об'єкта можна створити велику кількість його моделей, причому чим складнішим модельований об'єкт, тим більше різних моделей його можна створити” [7, 9]. Як бачимо, моделювання відбиває тільки окремі сторони певного явища, бо, розглядаючи таке ж явище під іншим кутом зору, будемо створювати нові моделі.

У сучасній лінгвістиці є реальним застосування математичного критерію для вирішення лінгвістичних питань та існування такої галузі мовознавства, як математична лінгвістика. Існує така думка, що „математична лінгвістика – це такий розділ мовознавства, який досліджує мову квантативними (кількісними) методами” [3, 37]. Сучасні математичні квантативні методи не зводяться до переліку чисел, а в мовних дослідженнях часто використовують методи теорії ймовірності, математичної статистики, тобто складні методи. На відміну від математики, мовознавство має справу не з абстрактними системами відношень, а з реальними системами, які діють конкретно, розвиваються, даючи початок новим системам.

Мовні явища математичними методами описували у своїх працях такі знані науковці, як І.І. Ревзін [9; 10], В. Іванов [2], І.О. Мельчук [5]. Важливим є використання цих методів у лінгвістичному моделюванні. На думку Р.Г. Піотровського, моделі “досліджують системи, вихідні об'єкти яких не визначаються, а вважаються заданими. Наступне вивчення структури системи здійснюється формальними методами із застосуванням теорії множин, класичної